

סייע לפרתך להתעבר

על דלקת כל שהיא באיברי המין ויש להיוועץ ברופא.

4. תאנה מאוחרת או בלתי סדירה. על הרופא לבדוק כל פרה שאינה מתייחמת תוך 80–90 יום לאחר ההמלטה. היא זקוקה לטיפול ואולי נתעברה באורח מקרי מפר שהיה במרעה או בחצר.

אם מועדי התייחמותה של הפרה אינם סדירים, ובעיקר אם מחזור התאנה קצר (9–16 יום), יש לדרוש מיד בעצת רופא. תאנות תכופות מעידות בדרך כלל על התנגעות השחלות בציסטות. אם ניתן הטיפול בעוד מועד ייתכן ריפוי מוחלט, אך אם שואלים בעצת הרופא באיחור יכול הדבר לגרום לעקרות מוחלטת וחשוכת מרפא.

לא כדאי להזריע פרות בעלות מחזורי תתייחמות קצרים מדי. עם זאת כדאי להזריע פרה בריאה בעלת מחזורי התייחמות בלתי סדירים כל עוד אין היא מראה את המחזוריים הקצרים האופייניים לשחלות נגועות.

5. שלוש הזרעות צריכות להספיק. כ־90 אחוז מכל הפרות הבריאות מתעברות לאחר שלוש הזרעות או פחות. למעלה מ־85 אחוז מתעברות כעבור שתיים או פחות ו־65–70 מתעברות לאחר הזרעה הראשונה. פרה שאינה מתעברת לאחר שלוש הזרעות טעונה בדיקה על ידי רופא. כל אגודות ההזרעה מאוחדות בדיעה כי פרה אשר לא התעברה לאחר שלוש הזרעות שבוצעו בשלב התאנה הנאות היא בלתי נורמאלית. אין לקוות להישגים כל שהם על ידי הזרעות חוזרות ונשנות במקרים כאלה ללא טיפול רפואי.

6. הזמן את המזריע בעוד מועד. פרות שנתייחמו לאחר שעה עשר בבוקר יכולות להיות מוזרעות במידה רבה של הצלחה בבוקר שלמחרת; פרות שהתייחמו בשעות הערב תוזרענה למחרת, בשעות הבוקר.

חשוב לציין בדיוק את המועד בו הובחנו סימני הייחום לראשונה. בצורה כזו יכול המזריע לתכנן את עבודתו כך שיזרענה למועד. בדרך כלל יש להזריע פרות

אחוז ההתעברות הממוצע לאחר ההזרעה הראשונה צריך להיות בעדרים בריאים בגבולות של 65–70; ידועים עדרים רבים בהם המצב טוב יותר. התעברות משופרת כזו יכולה להתקבל רק כתוצאה משיטוף פעולה הדוק בין בעל העדר והמזריע.

במשך 15 השנים האחרונות חלה התקדמות רבה בכל הקשור להזרעה מלאכותית; המזריעים רכשו נסיון רב ונתבררו כל אותן הנקודות הקובעות לגבי אחוז ההתעברות. אם ישתף בעל העדר פעולה בצורה נאותה בהתאם לנקודות הרשומות מטה, ישופר אחוז ההתעברות שבעדרו במידה רבה.

1. ערוך לך טבלה ברפת. ציין בקפדנות תאריכי המלטה, תאנה, הזרעה וכל מאורע יוצא מגדר הרגיל, אשר אירע בכל אחת מפרות העדר. יש שהמזריע ממלא את הפרטים הדרושים בטבלה, אך בעל העדר צריך למלא אחריו לגבי כל שאירע בין ביקור לביקור. פרטים אלה יהיו לעזר רב לרופא, למזריע ולבעל העדר לעקוב אחרי מצבן של הפרות ולהבחין בהקדם בכל תקלה שהיא.

2. בדוק פרוותך לגבי תאנה. פעמיים ביום, ערב ובוקר, עליך לבדוק כל אחת מפרותיך אם אמנם לא נכנסה לתאנה. את מועד התאנה יש לציין בטבלת הרפת אף אם אין הפרה עומדת להיות מוזרעת.

אין להזריע פרות קודם חלוף 60 יום מן ההמלטה. הנתונים הסטטיסטיים מראים כי אחוז ההתעברות היה גבוה יותר במקרה של הזרעה 60–90 יום לאחר ההמלטה מאשר אם נעשתה ההזרעה הראשונה 30–60 יום לאחר ההמלטה. 3. קשיים בהמלטה. אם ההמלטה קשה, השל"י ייה לא הוצאה כיאות, או שמופיעות הפרשות בלתי רגילות. אלו מתעברות לעתים רחוקות רופא. אין להזמין מזריע אל פרה בעלת הפרשות בלתי רגילות. אלו מתעברות לעיתים רחוקות ביותר.

פרות בריאות מפרישות ריר שקוף מהפזת בעת התאנה. הפרשה עכורה או גרגרית מעידה

שפר מסויים הפיץ מחלות מין ואז יורד שיעור הפוריות בעדר כולו. במקרים כאלה באים בטענות אל האיגוד בעוד שלמעשה המדובר הוא במצבים שהם מחוץ לתחום פיקוחם של אנשי השירות.

טענה מסוג אחר, המופנית לעתים קרובות כלפי אנשי האגודה, נוגעת לאי התעברותן של פרות במקרים בהם הוזמן המזריע לאחר שהפרה לא נתעברה על ידי הרבעות טבעיות.

אין דברינו אלה מופנים כלפי מטפחי גזעים טהורים, המחזיקים פר גזעי במשקם, והמשתמרים שים מדי פעם אף בשירות ההזרעה. אלה נוקטים בדרך כלל בכל כללי הזהירות למען שמור על בריאות בהמותיהם ואין הם באים בטענות שוא על מזריעי האיגוד.

9. עקרות. כ־7—8 אחוז מכל פרות החלב שלנו נפסלות מדי שנה עקב עקרות. לא בכל המקרים יכולה ההזרעה לסייע בנידון זה. 5 מתוך כל 100 מבכירות הינן עקרות מלידה.

ה. א. הרמן
(מתוך עלון האגודה להזרעה "קובה" באותו, דצמבר 1957)

באמצע התאנה. בעלי עדרים מסויימים להוטים תמיד, למינת לבם של המזריעים, להזריע את פרותיהם מיד עם הופעת סימני התאנה הראשונים. במקרים רבים תהא זו הזרעה מוקדמת מדי הגורמת לביזבז עבודה וכסף.

7. הזנה בשפע. מנת מזון המאפשרת לפרה להניב חלב כיאות והמקיימת אותה במצב גופני טוב היא שתקיים גם רמת פוריות נאותה.

למבכירות יש להגיש מנת מזון אשר תאפשר להן גדילה רציפה. הזנה לקויה, ובעיקר הגשת מספוא גס גרוע כחלק עיקרי של המנה, עלולה לפגום אחת ולתמיד בבלוטת יתרת המוח של המבכירה. בלוטה זו מווסתת את כל התהליכים הכרוכים בפרייה ורבייה תקינות. אם הבלוטה נפגעת ייתכנו קשיי התעברות או אף עקרות מוחלטת. שיטה טובה היא — לזרז את התפתחותן הגופנית של המבכירות, כך שאפשר יהיה להזריען במועד מוקדם, למען תמלטנה בגיל של 25—28 חודש.

8. מתי יש לנקוט הרבעה טבעית? בעדרים בהם מצב ההתעברות הוא טוב, שולטת בכל מאת האחוזים ההזרעה המלאכותית. יקרה לעתים

תוצאות מבחן פרים באוסטרליזלנד

בגרמניה המערבית הונהג מבחן הצאצאים של פרים לפי דוגמת דנמרק. במשך שנת 1956 נבחנו בנותיהם של הפרים "מאקנזון" ו"מאטרוזה". המבכירות הוחזקו למשך תקופת המבחן בחוות מאיריהוף שבאוסטרליזלנד. 19 בנות של "מאקנזון" ו־17 בנות של "מאטרוזה" סיימו במשק הג"ל תקופת חליבה בת 305 ימים והתוצאות היו כדלהלן:

חומר יבש חסר שומן %	חלבון %	שומן %	שומן ק"ג	חלב ק"ג	
9.49	3.62	4.42	197.6	4474	בנות "מאקנזון"
9.55	3.81	4.23	161.8	3824	בנות "מאטרוזה"

במבחנים אלה קובעים גם את כמות החלבון בחלב וכן את אחוז החומר היבש חסר השומן שבחלב. בתקופת החורף, כשכל המזון למבכירות הנבחנו הוגש ברפת, צרכו בנות "מאקנזון" לכל ק"ג של חלב בן 4% 71 גרם חלבון כללי נעכל ו־303 יחידות עמילן (פחות משליש ק"ג של "ערך עמילן") ולעומתן, בנות "מאטרוזה", צרכו — 77 גרם חלבון כללי נעכל ו־332 יחידות עמילן.